

EDUSKUNNAN VASTAUS 190/2006 vp

Hallituksen esitys laeiksi kuluttajariitalautakunnasta ja Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi kuluttajariitalautakunnasta ja Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta (HE 115/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Talousvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TaVM 18/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kuluttajariitalautakunnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lautakunnan toimivalta ja tehtävät

1 §

Kuluttajariitalautakunta

Kuluttajariitalautakunta on riippumaton ja puolueeton kuluttajariita-asioita käsittelevä oikeussuojaelin.

2 §

Lautakunnan toimivalta

Lautakunnan tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia yksittäisiin erimielisyyksiin:

1) elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisissä kulutushyödykesopimuksia koskevissa tai muissa kulutushyödykkeen hankintaan liittyvis-

sä asioissa, joita kuluttajat saattavat lautakunnan käsiteltäviksi;

2) asunnon kauppaan liittyvissä asioissa, joita kuluttajat, asuntoyhteisöt taikka asunnon myyjinä tai tarjoajina olevat yksityishenkilöt saattavat lautakunnan käsiteltäviksi;

3) asumisoikeuden luovutukseen liittyvissä asioissa, joita kuluttajat taikka asumisoikeuden myyjinä tai tarjoajina olevat yksityishenkilöt saattavat lautakunnan käsiteltäviksi;

4) asuinhuoneiston vuokraukseen liittyvissä asioissa, joita kuluttajat taikka vuokranantajina olevat yksityishenkilöt saattavat lautakunnan käsiteltäviksi;

5) asuntokauppalain (843/1994) 2 luvun 17, 18 b ja 19 §:ssä sekä 4 luvun 3 ja 3 a §:ssä tarkoitetun vakuuden käyttöönottoa samoin kuin 2 luvun 17 §:ssä ja 4 luvun 3 §:ssä tarkoitetun vakuuden vapauttamista koskevissa asioissa riip-

pumatta siitä, kuka riidan osapuolista saattaa asian lautakunnan käsiteltäväksi;

6) asuntokauppalain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua takautumisoikeutta koskevissa asioissa, joita asunnon myyjinä olevat yksityishenkilöt saattavat lautakunnan käsiteltäväksi;

7) asioissa, jotka koskevat yksityistakaajien tai yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille ja joita sitoumusten antajat saattavat lautakunnan käsiteltäväksi;

8) korkolain (633/1982) 11 §:ssä tarkoitettua viivästyskoron sovittelua koskevissa asioissa, joita velalliset saattavat lautakunnan käsiteltäväksi, jos velallisen sovitteluvaatimukseen sisältyy ainakin yksi kuluttajasaatava.

3 §

Toimivallan rajoitukset

Lautakunnan toimivaltaan eivät kuitenkaan kuulu:

1) asiat, jotka koskevat lakisääteistä vakuutusta taikka työntekijän ryhmähenkivakuutusta tai sitä vastaavaa kunnallisen eläkelaitoksen myöntämää etuutta;

2) arvopaperimarkkina- (495/1989) tarkoitettujen arvopaperien luovutusta koskevat asiat, tällaisen arvopaperin liikkeeseenlaskijan, julkisen ostotarjouksen tekijän tai lunastusvelvollisen osakkeenomistajan menettelyä koskevat asiat eivätkä tällaisen arvopaperin välittäjän, omaisuudenhoitajan tai sijoitusneuvojan suoritusta koskevat asiat;

3) sellaiset asumisoikeuteen liittyvät asiat, joita koskevaan kunnan viranomaisen päätökseen voidaan hakea oikaisua ja muutosta siten kuin asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/1990) säädetään;

4) sellaiset asuinhuoneiston vuokraukseen liittyvät asiat, jotka koskevat:

a) huoneiston luovutusta väliaikaisesti toisen käytettäväksi;

b) vuokraoikeuden siirtoa perheenjäsenelle;

c) vuokrasuhteen jatkumista vuokralaisen kuoltua;

d) irtisanomisen julistamista tehottomaksi;

e) muuttopäivän siirtämistä; tai

f) jälleenvuokralaisen oikeutta jatkaa vuokrasuhdetta.

4 §

Asian käsittely ryhmävalituksena

Lautakunta voi käsitellä toimivaltaansa kuuluvan asian ryhmävalituksena, jos useilla kuluttajilla taikka useilla yksityistakaajilla tai yksityisillä pantinantajilla on tai voidaan olettaa olevan samaa elinkeinonharjoittajaa kohtaan sellaisia vaatimuksia, jotka voidaan ratkaista yhdellä lautakunnan päätöksellä.

Ryhmävalituksen saattaa vireille kuluttajiasiamies. Hänellä on myös oikeus käyttää siinä asianosaisena puhevaltaa.

5 §

Muut tehtävät

Lautakunta voi antaa tuomioistuimille lausuntoja niiden käsitellessä lautakunnan toimivaltaan kuuluvia asioita.

Lautakunnan henkilökunnan on annettava kuluttajariita-asian asianosaisille tietoja ja neuvoja asian vireille saattamisesta ja lautakunnan menettelytavoista. Kunnallisille kuluttajaneuvojille on annettava oikeudellista neuvontaa ja muuta opastusta lautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

2 luku

Lautakunnan kokoonpano

6 §

Jäsenet

Lautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja päätoiminen varapuheenjohtaja sekä vähintään kymmenen sivutoimista lakimiesjäsentä ja sivutoimisia asiantuntijajäseniä.

Lautakuntaa johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa puheenjohtaja.

7 §

Jäsenten ja esittelijöiden kelpoisuus

Puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta vaaditaan yleinen kelpoisuus tuomarinvirkaan ja hyvä perehtyneisyys lautakunnan ratkaisutoiminnassa keskeisiin oikeudenaloihin. Puheenjohtajalta edellytetään lisäksi johtamistaitoa.

Lakimiesjäseneltä vaaditaan oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Asiantuntijajäseneltä vaaditaan perehtyneisyyttä kuluttajansuojaan tai elinkeinoelämään taikka kulutushyödykkeiden ominaisuuksiin.

Esittelijän tehtävään määrättyä vaaditaan oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto tai muu tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

8 §

Jäsenten nimittäminen tai määrääminen

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan nimitää valtioneuvosto.

Jäsenet ja kullekin jäsenelle varajäsenen määrää oikeusministeriö viideksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenten toimikausi jatkuu, kunnes uudet jäsenet on määrätty. Jos lautakuntaan tarvitaan lisäjäsen, tämä määrätään jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

9 §

Virkavastuu ja esteellisyys

Jäsenet ja ne, joille on annettu määräys toimia lautakunnan sivutoimisina esittelijöinä, toimivat virkavastuulla.

Jäsenen ja esittelijän esteellisyyteen sovelletaan tuomarin esteellisyyttä koskevia säännöksiä lukuun ottamatta oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n 2 momenttia.

10 §

Jaostot

Lautakunta toimii jakautuneena asiaryhmittäin jaostoihin siten kuin oikeusministeriö tarkemmin määrää. Jaostoon kuuluu viisi jäsentä, joista yksi määrätään toimimaan jaoston puheenjohtajana. Jäsenet määrää oikeusministeriö jaostossa käsiteltävien asioiden oikeudellisen ja muun laadun perusteella siten, että jaostossa on edustettuina oikeudellisiin kysymyksiin, kuluttajansuojaan, elinkeinoelämään ja jaostossa käsiteltäviin kulutushyödykkeisiin perehtyneitä jäseniä.

11 §

Täysistunto

Lautakunnassa on täysistunto, jonka puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sen mukaan kuin lautakunnan työjärjestyksessä määrätään. Lisäksi täysistuntoon kuuluu kahdeksan jäsentä, jotka oikeusministeriö määrää siten, että täysistunnossa on edustettuina oikeudellisiin kysymyksiin, kuluttajansuojaan ja elinkeinoelämään perehtyneitä jäseniä. Oikeusministeriö voi määrätä täysistunnolle asiaryhmittäin useampia ratkaisukoonpanoja.

3 luku

Kuluttajariita-asian käsittely ja ratkaiseminen

12 §

Asian vireilletulo ja valmistelu

Asia tulee lautakunnassa vireille kirjallisella tai sähköisellä hakemuksella. Ryhmävalitusta koskevassa hakemuksessa kuluttaja-asiamiehen on määriteltävä se kuluttajaryhmä, jonka puolesta ryhmävalitus tehdään.

Hakijan vastapuolta on pyydettävä vastaamaan hakemukseen. Tämä ei kuitenkaan ole tar-

peen asiassa, jonka valmistelussa hakemus havaitaan ilmeisen perusteettomaksi.

Lautakunta voi ratkaista asian, vaikka 2 momentissa tarkoitettua vastausta ei ole annettu.

Asian valmistelussa on pyrittävä sovintoon ja tehtävä tarvittaessa sitä edistävä ehdotus. Asian valmistelussa voidaan tehdä hakijalle myös ehdotus luopua asian käsittelystä, jos sovelletta- van lainsäädännön, oikeuskäytännön tai lauta- kunnan ratkaisukäytännön perusteella on ilmeis- tä, että asian ratkaisu olisi hakijalle vastainen.

13 §

Asian selvittäminen

Lautakunnalla on asian selvittämiseksi oi- keus kuulla asiantuntijoita, hankkia lausuntoja ja muita selvityksiä sekä toimittaa tarkastuksia ja katselmuksia.

Asiantuntijana ei saa käyttää henkilöä, joka on sellaisessa suhteessa asianosaiseen tai asiaan, että hänen luotettavuutensa voi tästä syystä vaarantua.

Katselmus ei ole julkinen. Kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa katselmuksen saa toimittaa vain, jos se katselmuksen kohteena olevan asian selvittämiseksi on välttämätöntä. Katselmukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolain (434/2003) 38 §:ssä säädetään.

14 §

Asian jättäminen ratkaisematta tai käsittelemättä

Lautakunta ei saa ratkaista asiaa, jonka tiedetään olevan vireillä tai ratkaistu tuomioistuimes- sa.

Lautakunta voi jättää asian käsittelemättä, jos:

1) asian ratkaiseminen edellyttää suullisten todistuskeinojen käyttämistä;

2) asia on vireillä tai ratkaistu muussa tuo- mioistuimen ulkopuolisessa riidanratkaisui- elimessä;

3) sama asia on lautakunnassa vireillä tai rat- kaistu ryhmävalituksena;

4) hakijan vastapuoli on konkurssissa; taikka

5) asian käsittely lautakunnassa ei ole tarkoi- tuksenmukaista asian poikkeuksellisen moni- mutkaisuuden ja vaikean selvitettävyyden takia.

Päätöksen asian käsittelemättä jättämisestä tekee puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai esit- telijän tehtävään määrätty lautakunnan virka- mies sen mukaan kuin lautakunnan työjärjestyk- sessä määrätään.

15 §

Asian ratkaiseminen täysistunnossa ja jaoston istunnossa sekä istuntojen päätösvaltaisuus

Asiat ratkaistaan lautakunnan täysistunnossa ja jaoston istunnossa esittelystä kirjallisen aineiston perusteella. Esittelijänä toimii tehtä- vään määrätty lautakunnan virkamies tai henki- lö, jolle on annettu määräys toimia lautakunnan sivutoimisena esittelijänä.

Täysistunnossa ratkaistaan periaatteellisesti tärkeät asiat sekä asiat, jotka on tarpeen käsitel- lä täysistunnossa lautakunnan ratkaisukäytän- nön yhdenmukaistamiseksi. Asian käsittelemi- sestä täysistunnossa päättää puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sen mukaan kuin lautakun- nan työjärjestyksessä määrätään.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun siihen osallistuu puheenjohtaja ja vähintään neljä muu- ta jäsentä. Jaoston istunto on päätösvaltainen, kun siihen osallistuu puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä.

16 §

Asian muu ratkaiseminen

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jaoston puheenjohtajaksi määrätty jäsen voivat kukin esittelystä ratkaista yksin asian, jos ratkaisija ja esittelijä ovat päätöksestä yksimieliset ja:

1) lautakunnan ratkaisukäytäntö samankaltai- sissa asioissa on vakiintunut; taikka

2) sama riitakysymys on ratkaistu täysistun- non tai jaoston aiemmalla päätöksellä.

Esittelijän tehtävään määrätty lautakunnan virkamies voi yksin ratkaista asian, joka on:

- 1) ilmeisen perusteeton;
- 2) merkitykseltään vähäinen; tai
- 3) tosiseikoiltaan selvä ja oikeudellisesti yksinkertainen.

17 §

Äänestys

Äänestykseen täysistunnossa ja jaoston istunnossa sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 23 luvun 1, 3—6 ja 8 §:ssä säädetään.

18 §

Selvittelykustannusten korvaaminen valtiolle

Jos lautakunnan ratkaisusuositus on keskeisiltä osiltaan vastainen elinkeinonharjoittajalle, lautakunnan on suosituksessaan mainittava, paljonko kustannuksia valtiolle on aiheutunut asiaan liittyvien lausuntojen ja selvitysten hankkimisesta sekä katselmusten järjestämisestä.

Jos itselleen vastaisen ratkaisusuosituksen saanut elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut suositusta ja hän häviää samaa asiaa koskevan oikeudenkäynnin, suosituksesta tiedon saaneen tuomioistuimen on velvoitettava hänet korvaamaan valtiolle 1 momentissa tarkoitetut kustannukset. Korvaus voidaan jättää tuomitsematta tai sen määrää alentaa, jos korvausvelvollisuus muodostuisi asiassa esiin tulleisiin seikkoihin nähden kohtuuttomaksi tai jos oikeudenkäyntiin on ollut perusteltua syytä.

19 §

Asianosaisen kulut

Asian selvittämisestä ja käsittelemisestä lautakunnassa ei peritä maksuja. Omista kustannuksistaan asianosaiset vastaavat itse. Jos asianosainen on omalla kustannuksellaan hankkinut asian ratkaisemiseksi tarpeellisia asiantuntijalausuntoja tai muita selvityksiä, lautakunta voi kuitenkin

suositaa niistä aiheutuneiden kustannusten korvaamista asianosaiselle.

Lautakunnan suositamat 1 momentissa tarkoitetut korvaukset on asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä rinnastettava oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa tarkoitettuihin oikeudenkäyntikuluihin.

20 §

Päätöksen luonne ja valituskielto

Kuluttajariita-asiassa annettu lautakunnan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen, eikä sillä ole tuomion oikeusvaikutuksia. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Lautakuntakäsittely ei estä asian viemistä yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

21 §

Päätöksessä olevan virheen korjaaminen

Jos lautakunnan päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, lautakunta voi poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen. Päätöksen korjaamisesta päätetään kokoonpanoltaan sitä vastaavassa täysistunnossa tai jaostossa, jossa virheellinen päätös on tehty. Jos asia on ratkaistu 16 §:n nojalla, päätöksen korjaamisesta päättää puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun asiavirheen korjaaminen ei edellytä asianosaisten suostumusta. Asianosaisille on kuitenkin ilmoitettava päätöksessä olevasta virheestä ja siitä, että asia aiotaan ratkaista uudelleen.

Lautakunnan on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei kuitenkaan tarvitse korjata, jos päätöksen antamisesta on kulunut yli kaksi vuotta.

22 §

Päätöksen tiedoksianto

Lautakunnan päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään, ei kuitenkaan yleistiedoksiantoa koskevia säännöksiä.

23 §

Eräät määräajat ja ilmoitukset

Asian vireilletulo kuluttajariitalautakunnassa katkaisee maakaaren (540/1995) 2 luvun 2 §:n 2 momentissa, 4 §:n 2 momentissa ja 34 §:n 3 momentissa säädetyn määräajan kulumisen. Asia saadaan panna vireille tuomioistuimessa kolmen kuukauden kuluessa lautakunnan päätöksen antamisesta, vaikka sanottu määräaika päättyisi tätä aikaisemmin.

Lautakunnan on ilmoitettava kiinteistön sijaintipaikkakunnan kirjaamisviranomaiselle, kun sen käsiteltäväksi on tullut kiinteistön kauppa koskeva asia, jossa vaaditaan kaupan purkaa tai kiinteistön palauttamista myyjälle, sekä antamastaan ratkaisusuosituksesta.

24 §

Hallintolain soveltaminen

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, menettelyyn lautakunnassa sovelletaan hallintolakeja.

4 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lautakunnan organisaatiosta, henkilöstöstä, hallinnosta ja hallintoasian ratkaisemisesta säädetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella.

Työskentelyn järjestämisestä lautakunnassa määrätään tarkemmin lautakunnan työjärjestyksessä, jonka puheenjohtaja vahvistaa täysistuntoa kuultuaan.

26 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan kuluttajavalituslautakunnasta 20 päivänä tammikuuta 1978 annettu laki (42/1978) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Mitä muualla lainsäädännössä säädetään kuluttajavalituslautakunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua kuluttajariitalautakuntaa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

27 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa kuluttajavalituslautakunnassa vireillä oleva asia käsitellään tämän lain säännösten mukaan. Mitä 14 §:n 2 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta.

Kuluttajavalituslautakunnan sivutoimiset jäsenet ja varajäsenet jatkavat toimikautensa loppuun kuluttajariitalautakunnan sivutoimisina jäseninä ja varajäseninä. Jaostojen puheenjohtajiksi määrättyt jäsenet jatkavat toimikautensa loppuun kuluttajariitalautakunnan jaostojen puheenjohtajina. Varapuheenjohtajiksi määrättyjen jäsenten tehtävät varapuheenjohtajina lakkaavat tämän lain voimaan tullessa.

Kuluttajavalituslautakunnan puheenjohtaja ja muu päätoiminen henkilöstö jatkavat nykyisissä viroissaan ja tehtävissään kuluttajariitalautakunnassa.

Laki

Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kuluttajavirastosta 18 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (1056/1998) 2, 10 ja 11 §, sellaisena kuin niistä on 10 § laissa 1534/2001, sekä
lisätään lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

2 §

Hallinnollinen asema

Kuluttajaviraston ohjaus ja valvonta kuuluu kauppaja- ja teollisuusministeriölle, joka voi myös antaa Kuluttajavirastolle toimeksiantoja viraston toimialaan kuuluvissa asioissa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske Kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen toimintaa lainvalvontaviranomaisena eikä kuluttaja-asiamiehen toimintaa 9 §:ssä tarkoitetuissa avustusasioissa tai 9 a §:ssä tarkoitetuissa ryhmävalitusasioissa.

9 a §

Ryhmävalitus

Kuluttaja-asiamies voi omasta aloitteestaan saattaa kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi ryhmävalituksena riita-asian, joka kuuluu lautakunnan toimivaltaan ja voidaan käsitellä ryhmävalituksena siten kuin kuluttajariitalautakunnasta annetussa laissa (/) säädetään.

10 §

Muutoksenhaku

Kuluttaja-asiamiehen päätökseen asiassa, joka kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan tai joka koskee 9 §:ssä tarkoitettua kuluttajan avustamista taikka 9 a §:ssä tarkoitettua ryhmävalituksen tekemistä, ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) tai muussa laissa säädetään.

11 §

Hallintopalvelut

Kuluttajavirasto voi hoitaa kuluttajatutkimuskeskuksen hallintopalvelut siten kuin Kuluttajavirasto ja kuluttajatutkimuskeskus sopivat tai kauppa- ja teollisuusministeriö määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2006